

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

עמ"ש 28976-10-23 א.ח.נ. ל.ח.

לפני
כבוד השופטת, סגנית הנשיאה
ו. פלאוט, אב"ד
כבוד השופט צ. ויצמן
כבוד השופטת צ. גרדשטיין
פפקין

מערער
ח.
ע"י ב"כ עוה"ד ד. ביטון

נגד

משיבים
ל.ח. ע"י ב"כ
עוה"ד דיינה הר
אבן

פסק דין

ערעור על פסק דינו של בית המשפט לענייני משפחה בראשון לציון (כב' הש' מ. סער) מיום 10.7.23 במסגרתו הורה בית המשפט, בין השאר, כי במסגרת איזון המשאבים ביניהם יחלקו הצדדים אף בדירת המגורים בה התגוררו, על אף שזו הייתה רשומה תחילה על שם אמו של המערער, והזכויות בה הועברו לידי אחר פטירתה מכוח צוואתה, וכן יאוזן סך של 250,000 ₪ שהמערער טען כי הועברו אליו מתוך עזבונה של אמו המנוחה.

הנדרש לנדון

1. הצדדים נישאו בשנת 1987 באוזבקיסטן, ולהם 4 ילדים משותפים. בשנת 1991 עלו הצדדים ארצה. המשיבה החלה לעבוד כאחות ואילו המערער החל ללמוד משפטים, בין לבין סיים המערער את חוק לימודיו והפך לעו"ד פעיל.

2. בשנת 1994 רכשו הצדדים דירה בXXXX והזכויות בדירה זו נרשמו על שמם בחלקים שווים. הצדדים התגוררו בדירה זו ממועד רכישתה. המערער, אשר כאמור סיים את חוק לימודיו החל לעבוד כעו"ד בעיר XXXX.

בשנת 2000 עברו הצדדים להתגורר בשכירות בעיר XXXX ובמקביל השכירו את דירתם בXXXX.

3. בשנת 2005 רכשה אמו של המערער (להלן - המנוחה או האם המנוחה) דירה בעיר XXXX והזכויות בה נרשמו על שמה בלבד (להלן - הבית או בית המגורים). בהליך הרכישה ייצג המערער את אמו המנוחה כעורך דין ואף ערך את הסכם המכירה עליו חתמה. ואולם על אף שכך, בפועל, דווקא הצדדים הם אלו שנכנסו להתגורר בבית לאחר שזה שופץ. שיפוץ נוסף נערך בבית בשנת 2011. האם המנוחה עצמה התגוררה בדירה אחרת, גם היא בעיר XXXX, אותה רכשה קודם לכן יחד עם אחיו של המערער ורעייתו, באמצעות הלוואת משכנתא שנלקחה על ידי האח, אשתו והאם המנוחה.

4. בשנת 2007 מכרו הצדדים את דירתם המשותפת ב XXXX ורכשו נכס מקרקעין בXXX, המשמש כמשרדו של המערער. הזכויות במשרד נרשמו על שם שני הצדדים בחלקים שווים.

5. בשנת 2012 לערך נרכש נכס מקרקעין נוסף בעיר XXXX, והזכויות בו נרשמו במלואן על שם בנם הבכור של הצדדים (להלן: דירת הבכור).

6. בשנת 2014 נפטרה האם המנוחה, והותירה אחריה צוואה. במסגרת צוואתה הורישתה את הזכויות בבית המגורים במלואן למערער. בשנת 2017 נרשמו הזכויות בבית על שם המערער בהתאם לצו קיום הצוואה שניתן ביום 15.10.15.

7. המשיבה הגישה ביום 22.10.20 תביעה רכושית בה עתרה לאיזון המשאבים ולפירוק השיתוף בין הצדדים. הוסכם על הצדדים כי מועד הקרע הוא ביום 30.8.20, כאשר עיקר המחלוקת בין הצדדים הייתה ביחס לזכויות בנכסים הבאים:

א. הבית, לגביו טענה המשיבה כי הוא נרשם על שם האם המנוחה באופן פיקטיבי ומטעמי מיסוי ולמעשה שייך לצדדים ונרכש על ידי המערער במהלך חיי הנישואין. מכל מקום, המערער אשר ניהל את כל ענייני הרכוש של הצדדים, הבטיח והבהיר לה, כי הבית שייך לבני הזוג, שהתגוררו בו במהלך חיי נישואיהם מאז רכישתו, וכי האם המנוחה תערוך צוואה המעבירה את הבית על שמו, כך שזכויות המשיבה בו לא תפגענה. הצדדים אף שיפצו את הבית מספר פעמים דבר המלמד על השיתופיות בו.

טענות אלו הוכחו על ידי המערער, אשר טען כי לצדדים עצמם לא היה כסף לרכישת הבית שכן אותה עת טרם מכרו את דירתם בXXXX, וכי הבית נרכש על ידי אמו. על כן, מדובר בנכס

שניתן לו בירושה ואין למשיבה חלק בו, כמו כן השיפוצים שנערכו בבית היו מינימאליים וכלל לא מומנו על ידי הצדדים.

ב. בית הבכור, אשר גם לגביו טענה המשיבה כי נרכש במהלך חיי הנישואין מכספי הצדדים. לטענת המשיבה הבן אמר לה כי מסר למערער ייפוי כוח בלתי חוזר המקנה לו את הזכות לפעול בנכס כבעלים, וכי הצהיר כי הנכס אינו שלו וכי הזכויות בו רשומות על שמו רק למראית עין. טענות אלו הוכחו כולן על ידי המערער. המערער טען כי עסקינן בבית שנרכש על ידי ילדי הצדדים כאשר הצדדים עצמם סייעו להם באופן מינורי (40,000 ₪).

ג. שאלת איזון סך 250,000 ₪, לטענת המערער הועברו כספים אלו לחשבונו הפרטי מתוך עזבון אמו המנוחה, ואין לאזנם.

פסק דינו של בית משפט קמא

8. ביחס לבית נקבע, בניגוד לטענת המשיבה, כי הבית היה בבעלות אמו המנוחה של המערער וככזה הוא היווה חלק מעזבונו. נקבע שלא הוכח שהבית נרכש מכספים המשותפים לצדדים עצמם. על אף שכך, נקבע כי יש לראות בבית נכס משותף, שכן הוכח שהמערער התכוון לשתף בו את המשיבה אחר פטירת אמו המנוחה וזכייתו בבית.

בית המשפט העיר כי אכן עולות תמיהות סביב רישום הבית בXXX על שם האם המנוחה, שעה שזו לא התגוררה כלל בבית, אלא דווקא הצדדים וילדיהם, כשם שלא הובהר כדבעי מדוע האם המנוחה רכשה בית נוסף וגדול, שעה שאת הדירה בה התגוררה רכשה יחד עם אחיו הצעיר של המערער ורעייתו, תוך נטילת משכנתא. ואולם, על אף שכך, אין בתמיהות אלו על מנת לאיין את הקביעה שיש לקבוע את הבעלות בבית על פי הרישום במרשם המקרקעין.

9. מכל מקום, בית משפט קמא קיבל, כאמור, את טענת המשיבה, כי הבית הוא בית משותף לצדדים למרות שזכויותיו הועברו למערער בירושה מאמו המנוחה. הובהר כי על אף שסעיף 5(א)(1) לחוק יחסי ממון מחריג מהאיזון המשאבים נכסים שהתקבלו בירושה, הרי שאין בדבר למנוע הכרה בשיתוף ספציפי בנכס שכזה ככל שיוכח, מכוח הדין הכללי ובכלל זה דיני החוזים (בע"מ 1059/17 פלוני נ' פלונית (09.02.2017), ע"א 1915/91 יעקובי נ' יעקובי, (1995), רע"א 8672/00 אבו רומי נ' אבו רומי, (2002), ע"א

7684/04 ששון נ' ששון, (2005)). כך ניתן לדירת מגורים מעמד מיוחד וכי יש להקל על בן הזוג הטוען לשיתוף בה מכוח כוונת שיתוף ספציפית אחר שיעלה בידו להוכיח "דבר מה נוסף" המלמד על כוונה זו (בע"מ 1398/11 אלמונית נ' אלמוני (2012); בע"מ 2991/13 פלונית נ' פלוני (2013)).

10. בית המשפט מצא כי הצדדים, הנשואים למעלה מ 35 שנה, התגוררו בבית משך כ-18 שנה (ועודם מתגוררים בו), גידלו בו את ילדיהם במהלך השנים, ונהגו בניהם בשיתוף בכל הקשור לניהול משק בית וכיוצ"ב. כך גם לא נערך כל הסכם בין האם המנוחה לצדדים בכל הקשור למגוריהם בבית. עוד שוכנע בית המשפט מגרסת המשיבה כי המערער הציג בפניה מצג לפיו ככל ויירש את בית המגורים מאמו לאחר אריכות ימיה, יהווה הבית נכס משפחתי המשותף לשניהם, וכי המשיבה הסתמכה על מצג זה, בקובעו -

"עדות האישה בעניין זה הייתה אמינה ומשכנעת, והתרשמתי כי היא אכן הסתמכה על המצג אותו הציג האיש בפניה במהלך השנים, לפני ואחרי פטירת האם המנוחה, וכי האמינה כי בית המגורים בו התגוררו הצדדים שנים רבות ובו גידלו את ילדיהם המשותפים, הינו נכס משותף"

11. נקבע, כי אף הראיות החיצוניות תומכות בגרסתה של האישה. על אף שבית המגורים נרשם על שם האם המנוחה, הצדדים הם אלו שחיו במהלך כל השנים בבית המגורים וגידלו בו את ילדיהם, וזאת במשך עשרות שנים וללא הסכם ו/או תשלום כלשהו לאם בגין מגוריהם. ודוק. גם אם אין בהתנהלות זו כדי להוכיח כי הנכס היה בבעלות של הצדדים מלכתחילה ולא בבעלות האם, הרי שיש בהתנהלות זו כדי לחזק את גרסת האישה כי האיש הציג בפניה מצג לאורך השנים כי ככל ויירש את הבית, הרי שיהא זה נכס משותף, דבר המשתלב אף עם העובדה שהאם המנוחה קבעה בצוואתה הוראה מיוחדת ביחס לבית ב XXXX אותו ציוותה אך ורק למערער ולא חילקה אותו בין שאר ילדיה הרבים.

כמו כן שוכנע בית המשפט כי בבית ב XXXX בוצעו שיפוצים משמעותיים, הראשון טרם שנכנסו הצדדים להתגורר בו והשני בשנת 2011, שיפוץ שכלל תוספת קומה המשמשת כיחידת דיור לבנם של הצדדים, עניין שאף בו יש לחזק את המצג שהוצג על ידי המערער כי עסקינן בנכס משותף או כי ככל שיירש נכס זה הוא שותף בין בני הזוג. בית המשפט למד על ההיקף המשמעותי של השיפוץ הן מעדויות הצדדים שלפניו והן מתוך עותק הבקשה להיתר בניה מיום 8.6.2011, שהוצג על ידי המשיבה. בית המשפט אף עמד על כך שהמערער לא ציין בתצהירו כי השיפוץ לא מומן על ידי הצדדים, אלא הסתפק בטענתו שהשיפוץ היה מינורי. טענה שנדחתה נוכח הראיות שהוצגו.

יתרה מזו, בית המשפט התייחס לכך שגם לאחר מותה של האם המנוחה, ולאחר שהבית נרשם על שמו של המערער, משך שנים ארוכות, עדיין חיו בני הזוג בבית המגורים והמשיכו לנהל בו משק בית משותף.

בית המשפט מצא, אפוא, כי יש בכלל האמור כדי להקים את אותו "דבר מה נוסף" הנדרש לצורך הוכחת כוונת שיתוף ספציפית ביחס לבית ב XXXX.

12. זאת ועוד, בית המשפט עמד על כך שעל אף שהמבוקש בכתב התביעה היה איזון משאבים ופירוק השיתוף, ולא התבקש סעד הצהרתי מפורש לפיו למשיבה זכויות בבית, הרי שהדברים עולים מתוך כתב התביעה וטענות הצדדים והם מצויים במסגרת סמכותו של בית המשפט למתן סעד אף אם הדבר לא נתבע מפורשות. שכן עסקינן בסעד הנובע ישירות מהסעד שהתבקש בתביעה, הוא דרוש להכרעה בשאלות במחלוקת או לשם עשיית צדק וכל העובדות הדרושות להענקתו של הסעד התבררו, ובידי בית המשפט עומדות הראיות הדרושות לצורך מתן הסעד ללא צורך בהתדיינות נוספת (וראו לעניין זה - ע"א 483/16 חביבה יהודאי נ' חלמיש - חברה ממשלתית - עירונית לדיור שיקום ולהתחדשות שכונות בתל אביב בע"מ (2017)).

13. בכל הקשור בבית הבכור - בית המשפט דחה את טענות המשיבה לעניין נכס זה, אחר שמצא שעסקינן בהסכם מכר הרשום על שם הבן, ואחר שהמשיבה לא הביאה את הבן לעדות ולא עלה בידה להוכיח כי רישום הזכויות אינו נכון. לא נרחיב בעניין זה שכן איש מהצדדים לא ערער על הקביעות בעניין בית הבכור.

14. בכל הקשור לסכום הכספי של 250,000 ₪ שנצברו בחשבון המערער ואשר לגביהם נטען על ידי המערער כי הוא קיבל אותם בירושה מאמו המנוחה, נקבע על ידי בית המשפט יש לדחות את טענת המערער. אומנם נקבע בצוואת המנוחה כי היא מורישה, בין השאר, סך של 250,000 ₪ מעזבונה למערער, ואולם המערער לא צירף כל אישור לכך שאכן התקבל לחשבון הרשום על שמו סך 250,000 ₪ בסמוך לאחר פטירת האם המנוחה (אשר נפטרה בשנת 2014), ואשר הופקד באופן נפרד ומובחן משאר הכספים המשותפים, ועדיין מצוי בו. עוד קבע בית משפט קמא שלא צורף כל אישור ו/או תדפיסי חשבון בנק ו/או פירוט מחשבון הבנק הרשום על שמו של המערער מהתקופה הרלוונטית, אליו הופקדו לטענתו כספים אלו, וזאת למרות שעסקינן בחשבון המצוי בבעלותו ובפיקוחו.

15. בית המשפט הוסיף ודחה את טענות המשיבה לפערי השתכרות ולחלוקה שאינה שוויונית. בית המשפט מצא כי עסקינן בטענה המהווה הרחבת חזית שלא ניתנה לה הסכמת הצד שכנגד. לבד מכך הטענה לא הוכחה מאחר שעסקינן בשני בני זוג עובדים אשר יש להם נכסים משותפים ולא הוכח פער משמעותי ביכולות הצדדים הנובע שסיוע המשיבה למערער בהשבת יכולותיו והשתכרותו.

בית המשפט הוסיף וחייב את המערער בהוצאות משפט בשיעור של 20,000 ש"ח.

תמצית טענות המערער

16. שגה בית משפט קמא בהגיעו לתוצאות סותרות, עת קבע, מחד, כי עסקינן בבית השייך לאם המנוחה, אשר העבירה אותו למערער בצוואתה, ומאידך קבע כי עסקינן בנכס המשותף לצדדים בניגוד להוראות חוק יחסי ממון.

17. שגה בית משפט קמא בקביעתו כי עסקינן בדירת מגורים יחידה, שכן לצדדים יש דירה משותפת נוספת הרשומה על שמם בחלקים שווים.

18. שגה בית המשפט עת התעלם מהמסד העובדתי השקרי אותו הציבה המשיבה בכתב התביעה ועיקרו כי בית המגורים אינו שייך כלל לאמו המנוחה של המערער וכי למעשה מדובר בנכס שנרכש מכספי הצדדים. הסעד שניתן על ידי בית משפט קמא ולפיו הוכחה שותפות בנכס הנזכר, ניתן למעשה מבלי שהתבקש בכתב התביעה ומבלי שהונחה התשתית העובדתית למתן סעד זה, ואין הוא יכול להתיישב בעם קביעת בית המשפט כי הבית אכן היה שייך לאם המנוחה.

19. שגה בית המשפט בקביעתו כי אין להחריג מהאיזון סך של 250,000 ₪ שהתקבלו אצל המערער בירושה מאמו המנוחה מבלי שהדבר נבדק על ידי אקטואר.

תמצית טענות המשיבה

20. לא נפלה כל סתירה בפסק דינו של בית משפט קמא. בית המשפט אכן הבהיר כי בית המגורים היה בבעלות האם המנוחה, ואולם הוסיף וקבע כי שוכנע בקיומה של

כוונת שיתוף ביחס לבית גם אחר שהגיע לידי המערער בירושה מכוח צוואת אמו. אין מדובר, אפוא, בסתירה אלא בקביעות עובדתיות שונות המצטברות ועומדות יחדיו.

21. בית המגורים הוא אכן בית המגורים היחיד של הצדדים, העובדה שהצדדים רכשו בית מגורים נוסף אינה רלבנטית לנדון שכן מדובר בבית המשמש כמשרדו של המערער, וממילא בית המגורים היחיד שיש לצדדים והיחיד המשמש אותם למגורים הוא בית המגורים הנדון.

22. הסעד שניתן על ידי בית המשפט אינו חורג מגדר סמכותו. בית המגורים הוא אחד מהנכסים לגביהם התבקש פירוק השיתוף בתביעת המשיבה, ממילא הסעד שניתן בסופו של יום ולפיו למשיבה מחצית הזכויות בבית המגורים הוא סעד מתבקש בהיותו - דרוש לשם הכרעה בשאלות שבמחלוקת ולשם עשיית צדק, נובע ישירות מהנטען בכתב התביעה, והעובדות שהנדרשות לצורך הענקתו התבררו עד תום לפני הערכאה הדיונית.

23. צדק בית משפט קמא בקביעתו ביחס לאיזון סך 250,000 ₪, שכן המערער לא הביא כל ראיה שסך של 250,000 ש"ח אכן הועבר אליו מכספי אמו המנוחה לחשבון, וכי בהעדר ראיה פשוטה זו אשר נקל להביאה לו היה בה ממש, הרי שיש לזקוף הדבר לחובתו ולאזן את כלל הכספים המצויים בחשבונות הצדדים.

אחר שבחנו את טענות הצדדים מצאנו לדחות הערעור. להלן נימוקינו -

24. ערעורו של המערער מתייחס לשתי קביעות של בית משפט קמא - האחת, כי הזכויות בבית המגורים שייכות לשני הצדדים בחלקים שווים, על אך שעסקינן בנכס חיצוני אשר המערער זכה בו מתוך ירושת אמו וזאת אחר שהוכחה כוונת שיתוף ספציפי ביחס אליו. השנייה - כי יש לאזן אף סך של 250,000 ₪ למרות טענות המערער כי עסקינן בסך שהגיע לידי מתוך עזבון אמו. נתייחס, אפוא, לשני רכיבים אלו בפסיקת בית משפט קמא.

הבית

25. טענתו הראשונית של המערער היא כי ביחס לבית נתן בית משפט קמא סעד שכלל לא התבקש לתיתו, שכן המשיבה עתרה בכתב תביעתה לפירוק השיתוף בזכויות בבית על אף רישומו על שם האם המנוחה בטענה

כי הרישום הוא פיקטיבי ונרשם מטעמי מס - טענה שנדחתה, וממילא לא יכול היה בית המשפט לקבוע קביעות המושתתות על מסד עובדתי אחר ולפיו התקיים שיתוף ספציפי בנכס.

יש לדחות טענה זו. כבר בכתב תביעתה הקדימה המשיבה וציינה כי ענייני הכספים והרכוש במסגרת נישואי הצדדים נוהלו על ידי המערער בלבד והיא אינה מודעת לאופן התנהלותו עד תום. מתוך שכך עתרה ביחס לבית המגורים כי -

"אין צריך לומר כי הבית הוא בית מגורי הצדדים משנת 2005 ואילך. והוא נכס השייך לשני הצדדים כאחד, בין עפ"י רישומו המקורי על שם האם המנוחה ובין כפי רישומו כיום על שם הנתבע. זהו ללא עוררין נכס השייך לשני הצדדים כאחד" (סעיף 26 לכתב התביעה) -

גם אם ניסוח הסעד יכול היה להיכתב באופן ברור ומפורט יותר, וגם אם הניסוח הוא רחב ואינו ממוקד, והדיבור "כוונת שיתוף ספציפי" כלל אינו נכלל בו, הרי שכוונת הדברים ברורה הן מתוך הקשרם הנזכר בכתב התביעה והן מתוך טענות המשיבה לאורך כל ההליך בבית משפט קמא, לרבות הנטען בתצהיר עדותה הראשית - המשיבה טענה לזכויות בבית מתוך כך שהמערער הציגו, וכך היא אף הבינה, שהזכויות בו משותפות להם. הובהר על ידי המשיבה כי לסברתה יש לחלוק בזכויות בבית המגורים, מתוך כך שלאורך שנים רבות, משנת 2005, הוא שימש כבית המגורים של הצדדים, כאשר המערער הציג כלפיה מצג ולפיו מדובר בנכס המשותף לצדדים. גם אם סברה המשיבה כי הנכס נרכש בעיקרו מכספי הצדדים עצמם וכי רישומו על שם האם המנוחה לא שיקף את המציאות, הרי בכל מקרה גם אחר פטירת האם המנוחה ואחר שהמערער זכה בזכויות בבית, המשיכו הצדדים להתגורר בו, כאשר לטענת המשיבה היה ברור לצדדים מתוך התנהלות המערער כי הוא נכס המשותף להם.

מכל מקום, החלטת בית המשפט המתייחסת לבית המגורים כנכס לגביו יש להחיל שיתופיות בין הצדדים אינה חורגת מהנטען בכתב התביעה באופן קיצוני המאין את מתן הסעד. כפי שציינו, בסעיף 26 לכתב התביעה לא מכוונת המשיבה לאחוז דווקא ב"חזקת השיתוף" והוא מספיק רחב על מנת לקלוט אף קביעה לעניין שיתוף ספציפי מכוח דיני החוזים, כפי שהבהיר בית המשפט עצמו בסעיף 45 לפסק דינו עת עמד על כך שעסקינן בסעד אשר יש בסמכותו לתיתו.

26. ולגופם של דברים - כידוע, אף אחר חקיקתו של חוק יחסי ממון אפשר שיוכח שיתוף רכושי בנכסים חיצוניים מכוח "הדין הכללי" ע"פ "הלכת השיתוף הספציפי" (ע"א 8672/00 אבו-רומי נ' אבו-רומי, (2002)), ולפיה אין מניעה כי בן-זוג יטען מכוח דין כללי כלשהו שבידיו זכויות בנכס הרשום על שם בן-הזוג האחר, וכפי שהדברים סוכמו על ידי כב' הנשיאה א. חיות בעניין דנג"ץ 8537/18 פלונית נ' בית הדין הרבני הגדול בירושלים (2021) (להלן: דנג"ץ הבגידה):

"תכליתה של הלכת השיתוף הספציפי צנועה בהרבה מזו של חזקת השיתוף: היא לא נועדה לשמש "כלל-על" של דיני המשפחה אשר חולש על נכסי בני הזוג. היא כלי משפטי המאפשר הכרה בקיומו של שיתוף בנכס ספציפי, וזאת מכוח הדין הכללי. השיתוף שנוצר מכוחה מבטא סוגי שיתוף שמוכרים בדין הכללי, על ענפיו השונים, "תוך התייחסות למערכת היחסים המיוחדת של השותפות הנובעת מחיי הנישואין, כשם שבמישורי משפט אחרים מגמשת את עצמה הפרשנות המשפטית לסיטואציות המיוחדות שבהן מיושם הדין הרלוואנטי".

בצד הדברים, הובהר בפסיקה כי יש צורך בהוכחת "דבר מה נוסף" לצורך החלתו של שיתוף בנכס חיצוני. היינו, יש להוכיח קיומן של נסיבות מסוימות שהן מעבר לעצם קיומם של חיי נישואין גם אם הם ארוכים ומתנהלים על מי מנוחות.

באשר להגדרתו, מהותו והיקפו של אותו "דבר מה נוסף" הובהר בפסיקה, כי עסקינן במבחן עובדתי התלוי בנסיבות כל מקרה ומקרה (בע"מ 4545/09 פלוני נ' פלונית, פסקה 6 (2010); בג"ץ 287/16 פלוני נ' בית הדין הרבני הגדול בירושלים, פסקה 14 (2016); ע"א 7750/10 בן גיאת נ' הכשרת היישוב ביטוח בע"מ, פסקה 13 לחוות דעתו של השופט עמית (2011)). כאשר בעקרון הקריטריונים והמבחנים נחלקים לשתי קבוצות עיקריות, האחת מתייחסת לנכס עצמו (טיבו של הנכס - היותו משמש למגורים או עיסקי, עלותו ומידת ההשקעה המשותפת בו), והאחרת, מתייחסת לבני הזוג עצמם (האם מדובר בנישואים ראשונים, אורך הנישואים, טיב מערכת היחסים, קיומם של ילדים וכיוצ"ב וראו, כדוגמה, חוות דעתו של כב' הש' עמית בעניין בע"מ 1398/11 אלמונית נ' אלמוני (2012) (להלן - עניין אלמונית)).

27. כידוע, ביחס לנסיבות הקשורות בנכס ניתנה חשיבות רבה בפסיקה להיות הנכס הספציפי דירת המגורים של בני הזוג, מתוך תפישה לפיה דירת המגורים אינו נכס ככל הנכסים והוא מהווה גולת הכותרת של תא המשפחתי, הנכס סביבו מתרקמת הוויה המשפחתית (ע"א 806/93 הדרי נ' הדרי, (1994); רע"א 8791/00 שלם נ' טווינקו בע"מ, (2006); בע"מ 5939/04 - פלוני נ' פלונית, (2004)). נוכח מעמדה הייחודי של דירת מגורי בני הזוג נקבע כי יש להקל במשקל הראיות החיצוניות לצורך הוכחת כוונת השיתוף וזאת לעומת נכסים אחרים שהובאו לנישואין על ידי אחד מבני הזוג (ראו פסקה 37 לפסק דינה של הנשיאה חיות בדנג"ץ הבגידה וכן פסק דינו של השופט עמית בעניין אלמונית).

28. בפסיקה מוצעים מבחנים רבים, שאינם מהווים רשימה סגורה, לבחינת קיומה של כוונת שיתוף ספציפית. כב' הש' עמית בעניין אלמונית מונה מבחנים רבים ובכללם - סוג הנכס, היינו - האם מדובר בדירת מגורי בני הזוג או נכס אחר, האם הדירה הובאה על ידי אחד מבני הזוג לנישואין או נרכשה על ידי אחד מבני הזוג לאחר הנישואין. האם לבן הזוג השני יש דירת מגורים או נכס חיצוני אחר שהביא עמו לנישואיו ואשר נותר רשום על שמו. אורך התקופה בה הדירה הייתה רשומה על שם אחד מבני הזוג ומספר השנים בהם התגוררו בני הזוג בדירה (ככל שהתקופה קצרה יותר נדרשת מידה רבה יותר של הוכחה לשיתוף בדירה), אורך חיי הנישואין עד לקרע

או עד לגירושין (ככל שתקופת הנישואין קצרה יותר נדרשת מידה רבה יותר של הוכחה לשיתוף בדירה), האם ניטלה הלוואה בגינה נרשם משכון/משכנתא על הדירה, ואשר שולמה לאורך השנים על ידי בני הזוג במשותף, האם בוצע שיפוץ מסיבי או תוספת בניה מהותית שמומנה על ידי שני בני הזוג, התנהגות הצדדים - אווירה כללית של שיתוף ושל מאמץ משותף ונסיבות ספציפיות נוספות כגון יצירת מצג בפני בן הזוג השני.

29. בענייננו נקבעו קביעות עובדתיות רלבנטיות על ידי בית משפט קמא, שאין בדעתנו להתערב בהן. ככלות הכול - הלכה היא כי אין ערכאת הערעור נוטה להתערב בקביעות עובדות ומהימנות אלא במקרים חריגים ומובחנים שהנדון אינו נמנה עליהם (ע"א 78/84 עיזבון המנוח חג' קאסם אחמד סווילס נ' אלגילאני (1988); בע"א 3601/96 בראשי נ' עיזבון המנוח בראשי ז"ל, (1998)). בייחוד תימנע ערכאת הערעור מהתערבות כזו כאשר בית-משפט קמא "לא פטר עצמו בדברים כלליים בניתוח העובדות אלא צלל למעמקי הראיות, בחן ובדק את הדברים ביסודיות, עשה ככל האפשר לבור את האמת המזדקרת ממכלול הדברים ולתת ביטוי לחקירתו - דרישתו ובדיקתו מעל דפי פסק הדין..." (ע"א 640/85 קופר ואח' נ' איגוד המוסכים בישראל ואח', (1990)).

30. על פי אותן קביעות שקבע בית משפט קמא, מדובר במערכת יחסים זוגית, ממושכת, בה כל אחד מבני הזוג תרם תרומה ממשית לחיי המשפחה. בכל הקשור לבית המגורים הרי שהוא שימש את בני הזוג וילדיהם כבר משנת 2005, ממועד רכישתו על ידי האם המנוחה. גם אחר פטירת האם הבית המשיך ושימש למגורי הצדדים, ובית המשפט האמין לעדות המשיבה לפיה היה ברור לצדדים כי זהו ביתם המשותף. בית המשפט הגדיר בית זה כבית מגורים יחיד של הצדדים, על אף שהייתה בבעלותם דירה נוספת הרשומה על שם שניהם, כיוון שהדירה האחרת שימשה כמשרד לעסקו של המערער, ממילא כלל לא שימשה למגורי הצדדים ומשפחתם. אם לא די בכך, הצדדים אף שיפצו את בית המגורים מספר פעמים לרבות שיפוץ מהותי שנעשה בשנת 2011 ובו הוסיפו קומה לצורך חדר שימש את אחד מילדיהם, רוצה לומר בית המגורים הורחב לצורך שימוש המשפחה ומתוך התחשבות בהתרחבותה- רוצה לומר עסקינן בנכס "שגדל עם המשפחה" והיה חלק בלתי נפרד מאורחותיה. אומנם הדברים נעשו בעוד הנכס רשום על שם האם המנוחה, ואולם ברי כי נוכח ההשקעה הכספית של הצדדים בנכס הרי שמעת שהוא עבר בירושה לידי המערער, יש לנסיבות הנזכרות חשיבות רבה לצורך קביעת כוונת השיתוף הפנים משפחתית ביחס אליו. מכאן אף מסקנתו העובדתית של בית משפט קמא לפיה - "מצאתי כי הציג בפניה לאורך השנים, לרבות לאחר פטירת אמו המנוחה, כי מדובר בנכס משותף" (סיפת סע' 43 לפסק הדין, ההדגשה שלנו). זה המקום עוד להזכיר כי לאחר מות האם המנוחה,

ולאחר רישומו של בית המגורים על שם המערער, דרו הצדדים בבית המגורים שנים רבות, וניהלו בו משק בית משותף, וכחוט השני נשזרת גם מסקנתו המשפטית -

" לסיכום, מצאתי כי האישה הוכיחה קיומו של "דבר מה נוסף" שיעיד על כוונת שיתוף בבית המגורים ב XXXX. לפיכך מדובר בנכס משותף, וזאת אף על פי שהאיש ירש את הזכויות בו מאמו המנוחה בתקופת הנישואין והנכס רשום על שמו"

אנו, כאמור, סומכים ידנו על מסקנתו זו של בית משפט קמא.

איזון סך 250,000 ₪ בין הצדדים

31. כאמור, לטענת המערער שומה היה על בית המשפט להוציא מתוך איזון במשאבים בין הצדדים את הסך של 250,000 ₪ המצויים בחשבונו הפרטי, שכן כעולה מצוואת אמו המנוחה, היא העבירה לו בירושה את הסך הנ"ל, ממילא מדובר בנכס חיצוני שלא שותף על ידו עם המשיבה.

גם דינה של טענה זו להידחות.

העובדה שבצוואת אמו המנוחה של המערער נאמר כי היא מצווה לו, בין השאר, סכום של 250,000 ₪, אין בו להביא לכך שסכום בשיעור זה יוצא מכלל האיזון. ראשית, איננו יודעים האם העביר המערער סכום זה מעיזבון אמו לחשבונו - דבר הניתן להוכחה בנקל ללא צורך במינוי מומחה, על ידי הצגת דפי חשבון רלבנטיים של העברת הסכום. שנית, אף אם תוכח העברתו של סכום זה לחשבונו של המערער, איננו יודעים מה נעשה בו. שהרי אפשר, כדוגמה, כי לאחר העברתו נעשה בו שימוש לצרכי המשפחה וממילא יש לראותו כממון משותף. בנדון כאשר הוכח כי נעשו העברות כספים תדירות מהחשבון המשותף לחשבון הפרטי, משכך גובר הנטל המוטל על המערער להוכיח כי הוא הפקיד בחשבונו באופן מובחן את הסכום הנטען על ידו באופן שאין לשתף בו את המשיבה. גם עניין זה ניתן להוכיח בדרך של הצגת דפי חשבון ולמעשה אי הצגת הדברים על ידי המערער, בבית משפט קמא, משמשת לחובתו (ע"א 548/78 פלונית נ' פלוני, (1980), בג"ץ 3793/21 פלוני נ' בית הדין הרבני האזורי בירושלים (2021)).

כפי שקבע בית משפט קמא, בהעדר ראיות להעברת הסך הנזכר מעיזבון האם המנוחה והותרתו באופן ייחודי לשימוש המערער, יש לדחות את טענתו לאי איזונו של הסכום הנזכר.

32. סוף דבר הערעור נדחה.

המערער יישא בהוצאות משפט בסך של 15,000 ₪ אשר ישולמו בדרך של העברת הערבון שהופקדת על ידו בקופת בית המשפט לידי המשיבה באמצעות באת כוחה.

ניתן לפרסום ללא פרטי הצדדים.

ניתן היום, י"ד ניסן תשפ"ד, 22 אפריל 2024,
בהעדר הצדדים.

צבייה
גרדשטיין פפק
שופטת

צבי ויצמן,
שופט

ורדה
פלאוט,
שופטת,
סגנית
הנשיאה
אב"ד

דינים ועוד - מבית חשבים ה.פ.ס. מידע עסקי בע"מ
[/https://www.dinimveod.co.il](https://www.dinimveod.co.il)